

For en gangs skyld har Chataigne forladt oversættelse af bøger fra mellmkrigsårene for at kaste sig over et uddrag af Montesquieus "*Breve fra to persere i Paris*" (*Lettres persanes*). Bogen udkom den 28. maj 1721 og blev umiddelbart en stor succes.

I denne udgave på 83 sider får vi et dejligt uddrag af breve, som de to persere sender hjem, og vi får et indblik i Paris og Frankrig i starten af 1700-tallet, hvor man fornemmer en klar kritik af enevælden og kirken, som jo senere i århundredet udvikler sig til den franske revolution. Montesquieu kunne naturligvis ikke udgive sådanne tanker, så han hævder, at han bare har oversat nogle breve, Men det er jo nemt at gennemskue, så udgivelsen af bogen foregår ikke i Frankrig, men anonymt i Holland.

Montesquieus hovedværk "*De l'Esprit des Lois*" (Om lovenes ånd), som brevene er en forløber for, indeholder de grundlæggende tanker for

magtens tredeling – den udøvende, den lovgivende og den dømmende magt. I øvrigt har bogen et lille forord der fortæller om Montesquieu.

Det er ofte ganske fornøjeligt at læse beretninger om andre fremmede folk og kulturer set med måske lidt naive, men dog meget udleverende øjne. Uddraget af brevene her er bestemt et af de bedre forsøg. Undertiden meget morsom, men også på mange måder en kritik af forhold, som man stadigvæk kan finde i Frankrig.

Fra Montesquieus egen tid kan man nævne de utallige dueller, når nogens ære var blevet trådt på: *"Otte dages fængsel eller en ubetydelig bøde rammer lige så hårdt opfattelsen hos en europæer, der er opfostret i et mildt land, som tabet af en arm afskrækker én fra Orienten. Hver især forbinder de et vist mål af frygt med en vis udmåling af straf: Fortvivlelsen over at blive vanæret vil plage en franskmand, der er blevet idømt en straf, mens samme straf ikke ville berøve en tyrker et kvarters søvn."*

Der er et utal af korte præcise formuleringer, der kan give stof til eftertanke. Her er lige et par stykker:

Jeg ser her folk, der fører uendelige diskussioner om religion, men det forekommer mig, at de samtidig kæmper om, hvem der mindst kan efterleve den.

Vinen er så dyr i Paris på grund af de skatter, man pålægger den, at det virker, som om man har sat sig for at gennemføre den hellige Korans forskrift, der forbyder at drikke vin.

Kaffe er meget almindelig i Paris. Der er et stort antal offentlige steder, hvor man udskænker den. På nogle af disse steder fortæller man nyheder, på andre spiller man skak. Der er et sted, hvor man tilbereder kaffen på en sådan måde, at den gør dem, der drikker den, åndfulde. I

hvert fald er der ingen af dem, der går derfra, der ikke tror, at de er blevet fire gange så kloge, som da de kom ind.

Det virker, som om der er meget lidt styr på familierne her. Ægtemanden har kun skyggen af autoritet over sin hustru, faderen over sine børn og herren over sine slaver. Domstolene blander sig i alle deres stridigheder, og du kan være sikker på, at de altid er imod den jaloux ægtemand, den bekymrede far og den besværlige herre.

Og så lige en til oversætterne: Oversættelser er ligesom den slags kobbermønter, som godt nok har samme værdi som en guldmønt og endda er mere anvendt af almindelige folk, men de er altid af ringe og underlødige kvalitet. De siger, at De vil bringe disse højt berømte døde til live iblandt os, og jeg indrømmer, at De godt nok giver dem krop, men De giver dem ikke liv. Der mangler stadigvæk ånd for at gøre dem levende.

Dette passer bestemt ikke på Anna Højgaard Andersen og Hardy Andersen, der har sørget for liv i en gammel klassiker.

Jens Peder Weibrecht

Hals, 11. april 2020